

Det er sikkert noget, vi ville faa Ulemper af i en hel Række af Aar og maaske hver eneste Gang dette Spørgsmaal her bliver taget under Behandling. Det er ikke noget ligegyldigt. Dersom jeg havde sagt noget saadant, eller hvis en eller anden af mine Kolleger havde sagt det, havde det ikke haft stor Betydning, det var ikke kommet frem i „Times“ eller i flere tyske Blade. Men naar vor Konseilspræsident og Forsvarsminister kommer med en saadan Udtalelse, endog i Tilslutning til den højtærede Udenrigsminister, er det sikkert nok, at det har sat sine Mærker, som vi ikke let ville kunne slippe fri for i Fremtiden, naar Spørgsmaalene skulle behandles. Det er Ulykken, og det beklager jeg i allerhøjeste Grad. Men for øvrig skal jeg ikke komme nærmere ind paa denne Side af Sagen, det er blot noget, som jeg har følt Trang til at udtale.

Jeg skal derefter vende mig bort fra dette Forhold, idet jeg maa sige, at det er mig ganske umuligt at tiltræde Ministerens Forslag om den forberedte Række af Forter til Forsvar af København, hvorom jeg ligesom saa mange andre skønner, at det bliver Københavns Landbefæstning paa en ny Façon. Selv om de sagkyndige synes at være enige i, at den nuværende Landbefæstning skal fjernes, er det dog kende- ligt, at det Spørgsmaal maa henstilles, hvorledes det vil gaa dermed, naar det kommer til Stykket. Navnlige er jeg ikke sikker paa, at den Fremgangsmaade, som man har foreslaaet, er betryggende i saa Henseende. Jeg kan ikke andet end tænke mig den Mulighed, da der skal Bevilling dertil, at det ene Ting kan sige ja, og det andet Ting nej, og hvorledes Situationen saa vil blive, er jeg ikke fuldstændig klar over. Men jeg vil alligevel sige Ministeren Tak i dette Tilfælde, fordi han har faaet Lejlighed til at faa de sagkyndige til at gaa med — jeg forudsætter nemlig, at de ere gaaede med — til dette stillede Forslag om en Fjernelse af den nuværende Fæstning om København. De ere principielt gaaede med dertil, idet de samtidig have kunnet faa det nye anbragt. Hvis dette er Tilfældet — og det gaar jeg ud fra, hvis det ikke bliver dementeret — er det min Forudsætning, at Ministeren har udarbejdet sit Forslag i Samraad med de sagkyndige. Men derved blive vi i Virkeligheden klarere stillede overfor det Forsvarsarbejde, de hidtil have udført. Vi have i Forsvarskommissionen i mange Aar — til Forargelse for adskillige — siddet og drøftet dette Spørgsmaal, og stadig har

det været sat frem for os, hvad der ogsaa bliver sat frem nu: Det er Sagkundskaben, der skal afgøre disse Ting, og som vi skulle bøje os for. Men vi, som nu se, hvorledes Sagkundskaben gaar frem og tilbage med sine Forslag og med Brugen af Landets Midler, maa, synes jeg, have god Grund til at være noget tvivlende overfor Sagkundskaben. Det er dog givet, at det, som Sagkundskaben har øvet i Provisorianaarene, maa staa udelukkende for Sagkundskabens Ansvar, thi hvis skulde det ellers være? De spurgte ikke Lovgivningsmagten, de tog Pengene, saalænge der var Penge i Kassen. Da der ikke var flere, var de nødte til at holde op. De anvendte Pengene, som de vilde. Og fra ham, der stod i Spidsen i saa Henseende, have vi hørt — vi have hans Ord for det —, at nu var det færdigt, og dermed mente man, at det var færdigt paa den Maade, de sagkyndige ønskede det. Nu kunde det staa der og svare til den Bestemmelse, det havde. Og nu komme de sagkyndige — jeg gaar ud fra, at det er Generalstaben, der er gaaet med dertil — og ville om nogle Aar fjerne hele det Arbejde, der er gjort til Lands med Hensyn til dette Forhold. Jeg glæder mig over, at det er sket, thi jeg tror, efter hvad jeg har hørt af den højtærede Konseilspræsident, og hvad andre ere enige om, at det er noget forfærdeligt farligt noget, der er anbragt, og at det under visse Forhold, hvis det skulde benyttes, kunde blive til forfærdelig Ulykke for den By, vi ere i og for vort Land i det hele. Derfor er jeg glad ved, at vi ere komne til det Resultat. Men det er da givet, at det sætter ikke Sagkundskaben i en saadan Belysning, at vi skulle staa paa Tærne og bøje os for den, naar den taler til os.

I Forsvarskommissionen blev det sagt til os — og det maatte vi høre atter og atter —, at vi skulde behandle de militære Sager uden nogen forudfattet Mening. Det er meget smukt sagt, men det er et ret betydeligt Krav, som jeg tror, at ikke ret mange ere i Stand til at tilfredsstille. Er det overhovedet muligt at gaa til noget ganske uden Forudsætninger og uden mindste Forstaaelse, Begreb og Tanke om, hvad det drejer sig om? Man kunde sige til os: I skulle gøre jer Umage for ikke at lade de gamle Meninger og Opfattelser, I have haft om dette Forhold, komme med, I skulle begynde ganske uden Forudsætninger, saaledes som Videnskabsmændene kræve, at de skulle stille sig, naar de skulle gaa til Undersøgelse af en Sag. Men Erfaringen lærer, at det er